

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A GERMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Výhody a nevýhody zvládnutí cizího jazyka z pohledu jedno- a vícejazyčnosti ve
společnosti

Vedoucí práce: Mgr. Magdalena Malechová, Ph.D.

Autor práce: Jana Zemanová

Studijní obor: Evropská teritoriální studia – ČR a německy mluvící země

Ročník: 3

2016

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 20. dubna 2016

Na tomto místě chci poděkovat Mgr. Magdaleně Malechové, Ph.D. za její cenné rady a připomínky. Dále také mé rodině a za trpělivost a všem respondentům za účast v mém výzkumu.

ABSTRAKT

Předmětem bakalářské práce „Výhody a nevýhody zvládnutí cizího jazyka z pohledu jedno- a vícejazyčnosti ve společnosti“ je porovnání výhod a nevýhod ovládnutí cizího jazyka. V teoretické části je popsán princip vícejazyčnosti, Evropská koncepce vícejazyčnosti a je naznačen vývoj výuky cizích jazyků v České republice v posledních třiceti letech. Následně je zhodnocena aktuální situace výuky německého jazyka na základních školách s akcentem na používání přístupu vícejazyčnosti z koncepce Evropské unie. Získaná data jsou zanalyzována, vyhodnocena a je stanoveno doporučení pro zlepšení situace.

ABSTRACT

The thesis deals with comparison of advantages and disadvantages of using the foreign language. The theoretical part describes the principle of multilingualism and the European concept of multilingualism, it also indicates the development of the foreign languages education in the Czech Republic in the last thirty Years. The current situation is assessed, especially the use of German language. The data are analysed, evaluated and the recommendation is determined.

Klíčová slova

cizí jazyk, německý jazyk, vícejazyčnost, výuka jazyků, koncepce vícejazyčnosti, rámcový vzdělávací plán

Keywords

foreign language, german language, multilingualism, language education, European concept of multilingualism, educational plan

OBSAH

TEORETICKÁ ČÁST	9
1. VÍCEJAZYČNOST	9
1.1 Vymezení pojmu.....	9
1.2 Zaměření koncepce vícejazyčnosti.....	9
1.3 Cíl jazykového vzdělávání.....	10
1.4 Společný evropský referenční rámec pro jazyky.....	10
1.5 Jazyková politika Evropské unie	11
2. CIZÍ JAZYK	12
2.1 Styl učení/Učební styl.....	12
2.2 Stručná charakteristika jednotlivých složek stylů učení.....	12
2.3 Didaktika cizích jazyků a didaktika vícejazyčnosti	13
2.4 Základní styly učení se cizím jazykům a jejich rozdělení	13
2.4.1 Percepční preference	14
2.4.2 Závislost a nezávislost na poli	14
2.4.3 Impulzivnost a reflexivita (uvážlivost).....	14
2.4.4 Tolerance nejednoznačnosti	15
2.4.5 Dominance mozkových hemisfér	15
2.5 Pedagogická aplikace	16
3. VÝUKA CIZÍCH JAZYKŮ V ČR.....	17
3.1 Reflexe vývoje od roku 1989	17
3.2 Situace na počátku nového tisíciletí.....	18
3.3 Školský zákon v roce 2005.....	18
3.4 Návrat druhého cizího jazyka do škol.....	19
3.5 Kurikulární dokumenty ČR	19
3.5.1 Národní program rozvoje vzdělávání v České republice	20
3.5.2 Principy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV)	21
3.5.3 Školní vzdělávací program (ŠVP)	21

EMPIRICKÁ ČÁST	22
4. CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ PŘEDPOKLADY	22
4.1 Hypotézy	22
5. CHARAKTERISTIKA A POPIS VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	23
5.1 ZŠ a MŠ Stráž nad Nežárkou.....	23
5.2 ZŠ České Budějovice, Dukelská 11.....	24
5.3 ZŠ Jindřichův Hradec II., Janderova 160.....	24
5.4 ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí.....	25
6. METODIKA VÝZKUMU.....	26
6.1 Vlastní výzkumné šetření	26
6.2 Distribuce dotazníku	26
6.3 Vyhodnocení dotazníku.....	27
7. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A OVĚŘENÍ VÝZKUMNÝCH HYPOTÉZ	40
8. ZÁVĚR.....	45
9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	47

ÚVOD

V dnešním světě, který je již zcela téměř globalizován a jednotlivé kultury a národy jsou mezi sebou propojeny, je znalost cizích jazyků klíčem ke spolupráci a porozumění. Schopnost ovládat a domluvit se cizím jazykem je dnes již téměř nutnou podmínkou a jedním z hlavních faktorů úspěchu a spokojenosti v profesním, ale i osobním životě. Znalost jednoho cizího jazyka již není v dnešní společnosti dostačující a tlak na znalost více jazyků stále sílí.

Na tento trend je třeba reagovat i vhodnými změnami ve vzdělávacích programech. Zda se tak skutečně děje, či je myšlenka vícejazyčnosti a multikulturality zatím jen myšlenkou, je jedním z hlavních důvodů pro tvorbu mé bakalářské práce. Z široké oblasti, kde se vícejazyčnost jako přístup k výuce cizích jazyků uplatňuje, byla zvolena jeho aplikace ve výuce německého jazyka na základních školách v Jihočeském kraji.

Bakalářská práce je koncepčně rozdělena do dvou částí. V teoretické části jsou představeny základní pojmy práce. První kapitola je zaměřena na koncepci vícejazyčnosti, v rámci které byl v roce 2006 pojem „*vícejazyčnost*“ Radou Evropy vymezen a definován jako přístup k výuce cizích jazyků. Druhá kapitola se věnuje pojmům, jako jsou cizí jazyk, jeho výuka, principy jeho osvojování a následně základní styly, pomocí kterých se cizím jazykům lze učit, a možnosti jejich pedagogické aplikace. Stručně je naznačen vývoj výuky cizích jazyků od roku 1989 až do současnosti, s reflexí všech změn, které se v jednotlivých vývojových etapách udály. Jsou představeny nejdůležitější kurikulární dokumenty platící v České republice pro výuku jazyků na základních školách a je naznačena jejich hierarchie. Teoretickou část bakalářské práce uzavírá vymezení postoje, který Evropská unie k problematice „*vícejazyčnosti*“ zastává, a představení Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

Empirická část, stěžejní část bakalářské práce, je již konkrétně zaměřena na problematiku aplikace Evropské koncepce vícejazyčnosti na základních školách v Jihočeském kraji. Jsou vymezeny a definovány hypotézy, které jsou následně podrobeny výzkumu.

V jeho první části jsou vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření žáků ZŠ, kteří si jako svůj druhý cizí jazyk zvolili jazyk německý. Je vyhodnocena jejich motivace ke studiu, reflexe výhod a nevýhod volby německého jazyka, jejich spokojenost s výukou, a zda je či není výuka přizpůsobena Evropské koncepci vícejazyčnosti.

V závěru bakalářské práce jsou zhodnoceny výzkumné hypotézy a prezentovány výsledky celého výzkumu. K formulaci závěrů a doporučení je použita metoda syntézy poznatků získaných výzkumem. Stanovená doporučení mohou sloužit jako inspirace pedagogům, kteří by chtěli vést své vyučování cizího jazyka novým směrem, či rodičům, kteří se zajímají o vzdělávání svých dětí.

TEORETICKÁ ČÁST

1. VÍCEJAZYČNOST

Pojem vícejazyčnost byl poprvé definován v dokumentu *Společný referenční rámec pro jazyky*, který byl vydán Radou Evropy v roce 2002. Tento nový pojem překračuje rámec pouhé oddělené znalosti jazyka, jeho různorodosti a uznání jiných kultur. Vztahuje se na jedince, který již znalosti z různých jazyků a kultur používá k dorozumívání se, tj. pro dosažení komunikativní kompetence. (Dziková (ed.), 2006, s. 4)

1.1 Vymezení pojmu

Vícejazyčnost („*plurilingvismus*“) se liší od „*multilingvismu*“ (znalosti více jazyků, či jejich koexistenci ve společnosti) zejména tím, že ji není možné jednoduše dosáhnout pouhým rozšířením nabídky jazyků v určité škole nebo vzdělávacím systému, či snížením dominantní pozice angličtiny v mezinárodní komunikaci. Vícejazyčnost není založena na dosažení vysoké úrovně znalosti cizího jazyka, ale akcentuje znalost různých jazyků na různém stupni osvojení. Zakládá se na faktu, že jedinec v dané komunikační situaci využije zkušenosti a znalosti více cizích jazyků (např. přecházením do dialektu, využitím internacionalismů) i při velmi zjednodušeném jazykovém projevu. (Dziková (ed.), 2006, s. 5-6)

1.2 Zaměření koncepce vícejazyčnosti

Tato koncepce zdůrazňuje fakt, že se zkušenosti jedince s jazykem v jeho kulturním kontextu rozrůstají od jazyka používaného doma přes jazyk používaný v širším společenském rámci až k jazykům jiných národů. Jedinec nepojímá tyto jazyky a kultury odděleně, ale naopak si buduje komunikativní kompetenci, ke které přispívají všechny znalosti a zkušenosti s jazykem a v níž jsou všechny jazyky ve vztazích a navzájem se ovlivňují. Člověk může využít své znalosti více jazyků k porozumění psanému nebo i mluvenému textu v tom jazyce, který dříve neznal, protože rozpozná slova objevující se v novém podání, ale pocházející ze společné slovní zásoby internacionalismů. (Dziková (ed.), 2006, s. 6)

1.3 Cíl jazykového vzdělávání

„Z pohledu této koncepce se tedy cíl jazykového vzdělávání zcela mění. Už není pojímán jednoduše jako zvládnutí jednoho nebo dvou či dokonce tří jazyků, chápaných izolovaně a majících za jediný možný vzor roditelého mluvčího.“ (Dziková (ed.), 2006, s. 6)

Místo toho je cílem rozvíjet takový jazykový repertoár, v němž hrají svou roli všechny jazykové schopnosti. Z toho samozřejmě plyne, že by nabídka jazyků vzdělávacích institucí měla být různorodá a studenti by měli dostat příležitost k rozvoji vícejazyčné kompetence. Odpovědnost vzdělávacích institucí, hodnotících zkušebních orgánů a učitelů se nemůže jednoduše omezovat na dosažení dané úrovně jazykové způsobilosti v určitém jazyce a v určitém časovém okamžiku, přestože i toto je nepochybně důležité. K tomuto účelu „Společný evropský referenční rámec pro jazyky“ poskytuje nejen stupnice úrovní celkového ovládnutí daného jazyka, ale také specifikace užívání jazyka a aspektů jazykových kompetencí, což učitelům v praxi usnadní konkretizaci nejrůznějších cílů a popis zvládnutí učiva podle toho, jak se liší potřeby, vlastnosti a možnosti studentů. (Dziková (ed.), 2006, s. 5-6)

1.4 Společný evropský referenční rámec pro jazyky

Společný evropský referenční rámec pro jazyky poskytuje obecný základ pro vypracování jazykových sylabů, směrnic, zkoušek, učebnic atd. a to v celé Evropě. Rámec také definuje úroveň ovládnutí jazyka, které umožňují měřit pokrok studentů v každém stádiu učení se jazyku. V úplnosti popisuje, co se musí studenti naučit, aby užívali jazyka ke komunikaci, a jaké znalosti a dovednosti musí rozvíjet, aby byli schopni účinně jednat. Popis se rovněž týká kulturního kontextu, do něhož je jazyk zasazen.

Poskytuje prostředky administrativním pracovníkům ve školství a vzdělávání, tvůrcům kurzů, učitelům, metodikům, zkušebním orgánům atd. k tomu, aby se zamysleli nad svou současnou praxí, pokud jde o koordinaci jejich činnosti a zajištění potřeb studentů, za které jsou odpovědní.

Poskytnutím společného základu pro srozumitelný popis cílů, obsahu a metod Rámec přispívá ke srozumitelnosti kurzů, sylabů a systému kvalifikačních osvědčení, a tak podporuje mezinárodní spolupráci v oblasti moderních jazyků. Poskytnutí objektivních kritérií pro popis jazykové způsobilosti usnadňuje vzájemné uznávání kvalifikačních osvědčení získaných v různých studijních kontextech, a tak napomáhá mobilitě v Evropě. (Dziková (ed.), 2006, s. 1)

1.5 Jazyková politika Evropské unie

Rada Evropy a Evropská komise shodně podporují koncept vícejazyčnosti. Pro Radu Evropy je rozvoj vícejazyčnosti jedním z hlavních jazykových cílů pro 21. století. Lisabonská strategie z roku 2000 vedle jiných oblastí vyzdvihuje právě jazykové vzdělávání. Dalším milníkem pro podporu vícejazyčnosti v Evropě byl Evropský rok jazyků v roce 2001.

Na setkání představitelů států EU v Barceloně v roce 2002 zazněla potřeba zlepšit jazykové vzdělávání, a to alespoň ve dvou cizích jazycích od raného věku žáka. V letech 2001–2002 byly vydány v rámci orgánů EU opakovaně rezoluce vyzývající k podpoře jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti.

Vyvrcholením těchto snah bylo vydání Akčního plánu pro léta 2004–2006, který konkrétně rozpracovává podporu jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti. Jedním z jeho hlavních cílů Akčního plánu je podpora mateřského jazyka plus dvou dalších cizích jazyků. Na tento dokument zareagovala Česká republika vydáním Národního plánu výuky cizích jazyků na léta 2005–2008, v němž je vícejazyčnost jedním z hlavních principů, který je podporován jednotlivými aktivitami.

V roce 2005 vydala Evropská komise strategii vícejazyčnosti, v níž se vyjadřuje k její podpoře v Evropě. V roce 2008 byla vydána další strategie definující hlavní cíle vícejazyčnosti, mezi něž opět patří podpora příležitostí, které by umožnily, aby se každý občan EU naučil komunikovat ve dvou cizích jazycích. (Sladkovská, 2010)

2. CIZÍ JAZYK

Pojem cizí jazyk lze definovat podle mnoha různých pohledů na něj. V Pedagogickém slovníku je definován jako: „*Jazyk odlišný od mateřského jazyka příslušníků určitého jazykového společenství.*“ (Průcha, 2009, s. 31) Také Choděra (2013, s. 9) jej definuje podobně: „*Základním protikladem pro nás je jazyk mateřský a nemateřský- ten souhrnně nazýváme jazyk cizí.*“ „*Při učení se cizímu jazyku žák rozšiřuje svůj horizont osobních a společenských hodnot, kultury, tradic. Obohacuje svůj samozřejmý každodenní svět o poznání nového světa, jenž je jiný, někdy dokonce cizí*“ (Ries, 2004, s. 9) Potřeba umět jeden nebo více cizích jazyků v našem každodenním životě stoupá, neboť znalost jazyků otevírá dveře do světa a rozšiřuje pole profesního uplatnění a seberealizace. Je tedy přirozené, že tím stoupá i zájem o učení se cizím jazykům, zvyšují se požadavky na kvalitní cizojazyčné vzdělávání a na zvyšování efektivnosti učení se i vyučování cizím jazykům. (Lojová, 2011, s. 8.)

2.1 Styl učení/Učební styl

Podle Lojové (2011, s. 9) jej lze charakterizovat jako určitý specifický vzorec chování, podle něhož člověk přistupuje k učení, jako způsob vnímání informací a rozvíjení dovedností a také jako proces jejich uchovávání. Podle tohoto pojetí se stylem učení rozumí chování v situacích učení, při hodnocení výsledků učení a při využívání nových poznatků a dovedností v životě člověka. Styl učení je podle Lojové a Vlčkové v podstatě možné označit za určitou preferenci či predispozici pro vnímání a zpracování informací určitým způsobem či kombinací způsobů.

2.2 Stručná charakteristika jednotlivých složek stylů učení

V odborné literatuře je možno nalézt mnoho členění a hypotéz o odlišné roli různých složek u jednotlivých stylů učení. Mareš (1998, s. 67) rozlišuje složku kognitivní, motivační, sociální, environmentální a regulační. Podle Lojové (2011, s. 23) zdůrazňují a odrážejí styly učení individualitu. Každý člověk reaguje na učební kontext, úlohy a

prostředí svým specifickým způsobem, který ho činí jedinečným a odlišným od ostatních.

Fungují jako podvědomé nebo vědomé tendence určitým způsobem zpracovávat informace, lze je považovat za relativně stálé charakteristiky člověka, které zabezpečují určitou stabilitu chování při učení a řešení úloh, při vnímání a zpracování podnětů, jimž věnujeme pozornost. Lojová (2011, s. 26-27) je považuje spíše za určité obecné predispozice v přístupu k učebním úlohám než za jednoznačnou stabilní charakteristiku. V různých situacích se neprojevují vždy stejně a obvykle v nevyhraněné podobě.

2.3 Didaktika cizích jazyků a didaktika vícejazyčnosti

Podle Choděry (2013, s. 16) je disciplínou kategorizovanou jako pedagogickou, avšak s velkými přesahy do oblasti psychologie, lingvistiky a psycholingvistiky. Je řízeným procesem, s cílem ovlivnit cizojazyčné učení (učení se cizím jazykům) tím, že je proces učení záměrně ovlivňován (kladně, či záporně). Toto řízení probíhá na třech úrovních, které tvoří řízení učitelem na úrovni nejnižší, řízení školskými institucemi a orgány (například certifikací a tvorbou kurikul) a na nejvyšší úrovni řízení vědou, které je pouze fakultativní. Podle Choděry (2013, s. 74) lze v rámci cizojazyčného vzdělávání vymezit cíl jazykový, vzdělávací a výchovný. Primární je cíl jazykový, ostatní jej doprovázejí.

2.4 Základní styly učení se cizím jazykům a jejich rozdělení

Podle Mareše (1998, s. 28) jsou styly učení determinované zejména vrozenými dispozicemi (jako jsou impulzivnost, dominance mozkových hemisfér, rozdíl mezi pohlavími), vnitřními činiteli (např. věk, motivace, momentální psychický stav a další) a vlivy vnějšího prostředí, a to učebního, sociálního a kulturního (pedagogické podmínky, sociální situace, učitel a jeho vyučovací styl, podmínky k učení a další).

Podle Lojové (2011, s. 41) je stanovení a zhodnocení, či měření učebního stylu konkrétního člověka značně obtížné. Není zatím možné všechny proměnné definovat ani je validně změřit. Odborníci přistupují k analýze jednotlivých složek odlišně, proto

existuje množství různých klasifikací, které odrážejí jednotlivé názory, přístupy, teoretická hlediska a zdůrazňování určitých složek. Mezi základní styly učení se cizím jazykům podle Lojové (2011, s. 55) patří následující.

2.4.1 Percepční preference

Percepční preference podstatnou měrou ovlivňuje přístup k informacím, způsob zpracování informací získávaných prostřednictvím smyslových orgánů, vytváření asociací a paměťové vybavování. Při osvojování cizího jazyka si člověk v přirozeném prostředí vybírá z množství různých podnětů ty, které nejvíce vyhovují jeho percepční preferenci. Můžeme rozlišovat tři základní typy, a to vizuální, auditivní a kinestetický.

2.4.2 Závislost a nezávislost na poli

Závislost, či nezávislost lze podle Lojové (2011, s. 55) charakterizovat jako způsob jak jedinec vnímá, organizuje a zpracovává, do jakých interakcí s okolím vstupuje. Určuje míru vnímaných informací jako oddělených od celku, či jako jeho součást. Člověk, který je výrazně závislý na poli, má tendenci se na učební úlohu dívat jako na celek. Naopak jedinec výrazně nezávislý na poli dokáže lehce identifikovat určitou část nebo detail a soustředit se na ně. Není rozptylován ostatními prvky v pozadí, či v kontextu, tj. na širším poli.

2.4.3 Impulzivnost a reflexivita (uvážlivost)

Podle Lojové (2011, s. 73) lze hovořit o bipolární charakteristice impulzivnosti-reflexivity (uvážlivosti). Impulzivní jedinci jsou podle Lojové rychlí, ale nepřesní. Reagují okamžitě bez hlubšího zamyšlení se, přijmou první vhodné řešení. Při řešení úloh tipují či postupují často stylem pokus-omyl, dělají mnoho chyb, což nepovažují za závažné, spíše to berou jako usměrnění pro další reakci. Člověk reflexivní (uvážlivý) pozorně vnímá otázku, zamyslí se a poskytne promyšlenou odpověď. Při řešení úloh postupuje systematicky, analyzuje situaci, shromáždí informace a po zvážení vytvoří

hypotézu a navrhuje řešení. Jedinci se dopouštějí méně chyb, každý omyl považují za selhání, což je značně frustruje a snižuje jejich výkonnost.

2.4.4 Tolerance nejednoznačnosti

Tato charakteristika podle Lojové (2011, s. 77) určuje, do jaké míry je člověk schopen akceptovat nejednoznačné informace, přijímat a zpracovávat myšlenky a vyjádření, které protirečí jeho vlastnímu systému přesvědčení či vytvořené struktuře poznatků. Jedinec s vysokou mírou tolerance nejednoznačnosti dokáže efektivně zpracovávat i informace, které nezapadají do jeho dosavadního systému poznatků, je mnohem přístupnější. Člověk s příliš nízkou mírou tolerance má tendenci odmítat vše, co protirečí jeho chápání a názorům, je úzkoprsý až rigidní nebo dogmatický. Nové myšlenky musí zapadnout do jeho systému na přijatelné místo. Upřednostňuje proto zavedené a osvědčené postupy a řešení.

2.4.5 Dominance mozkových hemisfér

V procesu učení jsou aktivní obě hemisféry mozku, ale podíl na výsledné úspěšnosti je odlišný. U většiny lidí je jedna hemisféra dominantní, a tedy výrazněji determinuje průběh tohoto procesu. Lidé s dominantní pravou mozkovou hemisférou mají tendenci zpracovávat informace holisticky, celostně, intuitivně, simultánně, konkrétně a opírají se spíše o představy a fantazii. Jedinci s dominantní levou mozkovou hemisférou zpracovávají informace analyticky, logicky, systematicky, sekvenčně, symbolicky, verbálně a opírají se o realitu.

Je tedy zřejmé, že při učení se cizímu jazyku mají jednotliví studenti tendenci zpracovávat informace diferencovaně a upřednostňují odlišné aktivity, různé způsoby zprostředkování poznatků a rozvíjení cizojazyčných dovedností. (Lojová, Vlčková, 2011, s. 81)

2.5 Pedagogická aplikace

Tak jako u ostatních individuálních charakteristik, tak i u stylů učení se setkáváme s rozdílnými názory na jejich roli u výsledné efektivity učení. Panuje shoda v názoru, že pokud se jedinec učí způsobem a v prostředí, které mu vyhovují, učí se rychleji, efektivněji a výsledky jsou dlouhodobější.

Základní je respektování stylů učení v práci učitele, jeho úlohou je vytvářet vyučovací prostředí, v němž mohou jednotliví studenti co nejvíce uplatňovat své styly učení a na jejich základě si vytvářet efektivní strategie učení. Důležité je podle Lojové (2011, s. 90) také vedení žáků a studentů k poznávání svých stylů učení, zvyšování jejich povědomí a informovanost. Kromě využívání náhodně vzniklých situací v hodině je nutné také cílené začlenění stylů učení do učebních aktivit a učebnic.

3. VÝUKA CIZÍCH JAZYKŮ V ČR

Problematika výuky cizích jazyků se v České republice stala po roce 1989 jedním z důležitých témat školské politiky. Velikost, ekonomická struktura a geografická poloha České republiky jsou jasnými důvody pro nutnost učit se a hlavně ovládat cizí jazyky. Výsledky v této oblasti však jasně ukazují, že znalost cizích jazyků obyvatel prozatím daným cílům neodpovídá a že je nezbytné v podpoře a rozvoji nadále intenzivně pokračovat. (Müllerová, 2013, s. 11)

3.1 Reflexe vývoje od roku 1989

Česká jazyková politika posledních dvaceti let zatím nevykazuje aspekty stabilizovaného vývoje. Situace po Sametové revoluci v roce 1989 byla logickou reakcí na nové společenské podmínky a nové možnosti ve vztahu k okolním státům. V roce 1990 se stala výuka prvního cizího jazyka povinná od 5. ročníku základní školy a druhého cizího jazyka jako volitelného předmětu v 7. a 8. ročníku. S rokem 1995 přichází dokument Standart základního vzdělávání a s ním prodloužení školní docházky o devátý ročník. V roce 1996 vstoupil v platnost program Základní škola, se kterým se přesunula hranice povinné výuky cizího jazyka z 5. ročníku do 4. ročníku ZŠ. Vedle programu Základní škola se vyskytují ještě další dva programy, a to Obecná škola a Národní škola. (Hanušová, Najvar, 2007, s. 43)

Společenská poptávka po výuce němčiny spolu s dozvuky předchozích let z oblasti vzdělávání učitelů cizích jazyků, odhalila akutní nedostatek kvalifikovaných učitelů cizích jazyků, vedla k přílivu neaprobovaných učitelů do českých škol a k různým rekvalifikačním procesům. Základním problémem rekvalifikace byla nízká či omezená participace výuky didaktiky němčiny. Sylaby se zaměřovaly primárně na vzdělání lingvistické či literární. Výuka německého jazyka byla tudíž zaměřena příliš jednostranně na prezentaci a procvičování gramatiky, což se odrazilo i v negativním vnímání němčiny na českých školách.

S rozšiřujícími se možnostmi cestování a poznávání nových zemí došlo logicky ke zjištění, že němčina jako cizí jazyk může být velmi vhodným komunikačním

prostředkem v rámci evropského regionu, v širším geografickém pojetí však znalost pouze německého jazyka nestačí. Již ke konci devadesátých let se proto do popředí zájmu dostává jazyk anglický. (Müllerová, 2013, s. 14-19)

3.2 Situace na počátku nového tisíciletí

Zajímavý pohled do struktury znalosti cizích jazyků české populace na přelomu tisíciletí představuje sociologický výzkum provedený z grantu MŠMT „**Mladá generace na počátku integrace české společnosti do evropských kultur**“ v roce 2000, jehož cílem bylo zjištění dobových znalostí české populace. V české populaci byla v tehdejší době na základě provedeného šetření zjištěna ve větší míře rozšířená zejména znalost tří světových jazyků: angličtiny, němčiny a ruštiny. Znalost dalších jazyků se v rámci výzkumu ukázala jako okrajová (MŠMT, 2000, s. 1-4) Orientace české společnosti na dva cizí jazyky, angličtinu a němčinu, má svou přesvědčivou logiku. Angličtina je vnímána jako globální jazyk internetu a informačních technologií, zatímco němčina zastupuje pozici jazyka našeho nejvýraznějšího souseda, s nímž nás stále spojují a rovněž dříve dlouhodobě spojovaly ekonomické, politické a kulturní vazby. (Müllerová, 2013, s. 14)

3.3 Školský zákon v roce 2005

Nový školský zákon, který vstoupil v platnost 1. ledna 2005, měl být zásadním mezníkem v rozvoji a demokratizaci českého školství formou uzákonění rámcových vzdělávacích programů a tvorbou školních vzdělávacích programů. V letech 2005- 2008 byl realizován **Národní plán výuky jazyků**. Pro školní rok 2007/2008 ministerstvo školství vydalo kurikulární dokument na národní úrovni **Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání** (dále jen RVP ZV), který odsunul do pozadí stávající programy vzdělávání (**Základní škola, Obecná škola, Národní škola**) a stanovil povinnou výuku cizího jazyka od 3. ročníku ZŠ. (Hanušová, Najvar, 2007, s. 31)

Výuka cizích jazyků však byla upozaděna, byla výrazně doporučena volba angličtiny jako prvního jazyka a povinnost výuky druhého cizího jazyka byla zrušena. Další cizí

jazyk byl přesunut do kategorie povinně volitelných předmětů a měl tudíž velmi omezenou šanci na prosazení. (Müllerová, 2013, s. 20-22)

3.4 Návrat druhého cizího jazyka do škol

Několikaletá proluka ve výuce dalších cizích jazyků na českých školách byla částečně ukončena ve školním roce 2013/2014, kdy pod vlivem interních (tlak české odborné veřejnosti) i externích (dlouhodobá cílená podpora vícejazyčnosti v evropské jazykové politice, srovnání jazykové výuky v jiných evropských i mimoevropských regionech, požadavky multikulturality aj.) tlaků došlo k návratu povinné výuky druhého cizího jazyka do vzdělávacích programů základních škol. Tento krok představuje návrat českého základního školství do běžných evropských struktur jazykové vzdělávací politiky. „*Region České republiky nedisponuje přirozeným vícejazyčným prostředím tak jako některé evropské státy, proto je z ekonomicko-politických a kulturních důvodů pro občany této země nesmírně důležité mít schopnost komunikovat alespoň ve dvou cizích jazycích, tj. nejlépe v jednom z globálních jazyků a dále v jednom z regionálně či kulturně blízkých jazyků.*“ (Sladkovská, 2010, s. 2)

3.5 Kurikulární dokumenty ČR

„*V souladu s principy kurikulární politiky, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let*“ (MŠMT, 2013, s. 5)

Dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních - státní a školní (viz PŘÍLOHA č. 1). Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují **Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy** (dále jen RVP). Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň představují **školní vzdělávací programy** (dále jen ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách.

Národní program vzdělávání, rámcové vzdělávací programy i školní vzdělávací programy jsou veřejné dokumenty přístupné pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost.(MŠMT, 2013, s. 5)

3.5.1 Národní program rozvoje vzdělávání v České republice

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice známý také pod zkratkou NPV či „**Bílá kniha**“, je základním kurikulárním dokumentem, který zpracovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s odborníky, s příslušnými odborovými orgány a příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností. Schválení „**Bílé knihy**“ v celém jejím rozsahu proběhlo na zasedání vlády České republiky 7. února 2001. Národní program vzdělávání je definován jako: „*systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu*“ (MŠMT, 2001, s. 7)

Tento dokument je ustavičně přezkoumáván, revidován a aktualizován, a to na základě změn společenské situace. Národní program rozvoje vzdělávání v souladu s výukou cizích jazyků obsahuje tato doporučení:

- „*postupně zavádět výuku dvou cizích jazyků na všech typech škol*
- *zavést výuku prvního cizího jazyka od 3. ročníku základní školy a umožnit volbu druhého cizího jazyka na druhém stupni ZŠ pro všechny žáky*
- *postupně zajistit návaznost výuky cizích jazyků na středních školách tak, aby absolvent střední školy s maturitou ovládal na různé úrovni dva cizí jazyky, absolvent bez maturity alespoň jeden cizí jazyk*
- *realizovat řadu podpůrných opatření, jako jsou rozšíření přípravného i dalšího vzdělávání učitelů a úprava postavení učitelů cizích jazyků včetně zahraničních lektorů*“ (MŠMT, 2001, s. 39)

Z uvedených doporučení **Národního programu** je v pravidelných intervalech vytvářen **Národní plán výuky cizích jazyků**, který má zajistit příslušné podmínky pro zvýšení jazykových znalostí a kompetencí občanů ČR v cizích jazycích.

3.5.2 Principy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV)

Program navazuje svým pojetím a obsahem na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a je východiskem pro koncepci rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání. Vymezuje vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků, včetně vzdělávání v odpovídajících ročnících víceletých středních škol. Jeho úkolem je také specifikovat úroveň klíčových kompetencí, již by měli žáci dosáhnout na konci základního vzdělávání. Také vymezuje vzdělávací obsah – očekávané výstupy a učivo. RVP ZV je tvořen devíti oblastmi: jazyk a jazyková komunikace (český jazyk, cizí jazyk, další cizí jazyk); matematika a její aplikace; informační a komunikační technologie; člověk a jeho svět; člověk a společnost; člověk a příroda; umění a kultura; člověk a zdraví; člověk a svět práce. Oddíl jazykové komunikace je autory označován za klíčový pro všeobecnou vzdělanost, neboť uvádějí: „*Cizí jazyk a další cizí jazyk přispívají k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa.*“ (MŠMT, 2013, s. 16-17)

RVP ZV zařazuje výuku cizího jazyka jako povinný předmět na základní škole nejpozději ve třetím ročníku s týdenní časovou dotací tří hodin. Škola zařazuje další cizí jazyk podle svých možností nejpozději od 8. ročníku v minimální časové dotaci 6 hodin. Vzhledem k posilování významu výuky cizích jazyků musí škola daných 6 disponibilních hodin využít pouze pro výuku dalšího cizího jazyka, nebo v odůvodněných případech pro upevňování a rozvíjení prvního cizího jazyka. (MŠMT, 2013, s. 120)

3.5.3 Školní vzdělávací program (ŠVP)

ŠVP si vytváří každá škola podle zásad stanovených v příslušném RVP. Pro tvorbu ŠVP mohou školy využít tzv. *Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů* (dále jen *Manuál*), nebo jiné vhodné metodické materiály. Manuál seznamuje s postupem tvorby ŠVP a uvádí způsoby zpracování jednotlivých částí ŠVP s konkrétními příklady. (MŠMT, 2013 s. 5)

EMPIRICKÁ ČÁST

4. CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ PŘEDPOKLADY

Cílem bakalářské práce je prokázat, zda současný stav na druhém stupni základních škol v České republice reflektuje Evropskou koncepci Vícejazyčnosti, či nikoliv, jaká je motivace žáků pro výběr a studium německého jazyka, zda jeho výuka odpovídá současným trendům a jsou v ní mimo jazykových rozvíjeny také interkulturní a komunikační kompetence dětí.

Níže budou stanoveny výzkumné hypotézy, představeny metody a techniky sběru dat, za pomoci kterých bude dosažen výzkumný cíl a potvrzeny, či vyvráceny výzkumné hypotézy.

4.1 Hypotézy

- A) Žáci, kteří mají přímou zkušenost s německým jazykem i mimo školu, jsou ve výuce více spokojeni a mají větší motivaci ve studiu pokračovat, než žáci, kteří se s jazykem setkávají pouze v rámci vyučování.
- B) Žáci, jejich rodiče znají více než jeden cizí jazyk, jsou ke studiu více motivováni než děti rodičů, kteří cizí jazyky sami neovládají.
- C) Žáci na základních školách, na kterých vzdělávání již odráží metody navazující na koncepci vícejazyčnosti, jsou pro studium německého jazyka lépe motivováni a vnímají ho komplexněji a pozitivněji, než žáci, kteří vnímají výuku německého jazyka odděleně.

5. CHARAKTERISTIKA A POPIS VÝZKUMNÉHO VZORKU

Výzkumný vzorek je tvořen 4 základními školami. Všechny základní školy, které se výzkumu zúčastnily, jsou z Jihočeského kraje. Důvodů k tomuto výběru je několik. Jedním z prvních je fakt, že jsem sama v této oblasti vyrůstala, absolvovala základní vzdělání, a proto bylo pro mne díky osobním kontaktům jednodušší získat hodnotný výzkumný vzorek. Zároveň nám tento výběrový soubor dobře slouží jako vhodný obraz základního souboru, tedy všech žáků na 2. stupni základní školy, kteří si jako svůj další cizí jazyk (druhý cizí jazyk) vybrali jazyk německý.

V následujícím stručném popisu je krátce představena každá ze zapojených škol. Informace pro tvorbu následujících podkapitol byly čerpány zejména ze ŠVP konkrétních škol. Důraz byl kladen na informace související s výukou cizích jazyků. Neboť pro úplný přehled o aktivitách škol by údaje o nich musely být daleko obsáhlejší. Z tohoto důvodu považujeme níže uvedené údaje za základní, pro naše potřeby dostačující.

5.1 ZŠ a MŠ Stráž nad Nežárkou

Základní škola ve Stráži nad Nežárkou je úplnou základní školou. Ve školním roce 2015/2016 ji navštěvuje 165 žáků. Děti, které školu navštěvují, pocházejí nejčastěji přímo ze Stráže nad Nežárkou a nejbližších spádových oblastí, obcí Pístina, Plavsko, Lásenice a dalších. Školní vzdělávací plán školy s názvem „*Vzdělání s úsměvem*“ (ZŠ a MŠ Stráž nad Nežárkou, 2013) je k dispozici k nahlédnutí v kanceláři školy. Škola je zaměřena na všestranný rozvoj vzdělávání žáků, její školní program je tematicky rozdělen do čtyř základních celků, oblast jazykového vzdělání není jako samostatná oblast zahrnuta v žádné části. Ve dvou se objevuje okrajově.

Žáci mají pevnou strukturu jazykového vzdělávání. Anglicky jazyk je vyučován od čtvrtého ročníku, od osmého ročníku je potom jazykové vzdělávání rozšířeno o jazyk německý s hodinovou dotací tří vyučovacích hodin (45 minut) týdně. Škola nespolupracuje se žádnou partnerskou školou v zahraničí a žáci nemají možnost navštěvovat žádný jazykový kroužek organizovaný přímo základní školou.

5.2 ZŠ České Budějovice, Dukelská 11

Škola je úplná s 9 ročníky po dvou až třech paralelních třídách. V letošním školním roce navštěvuje školu 652 žáků. Mottem školy, které je i názvem školního vzdělávacího programu, je „Škola pro život“ (ZŠ České Budějovice, Dukelská 11, 2013). Obsah programu je koncepčně rozdělen do 7 klíčových oblastí, škola nabízí žákům možnost rozšířené výuky estetických předmětů na prvním i druhém stupni vzdělávání. Jazykové vzdělávání je zastoupeno jazykem anglickým jako prvním cizím jazykem a jazykem německým jako druhým. Tato struktura je pevná, druhý cizí jazyk se vyučuje od 8. třídy v hodinové dotaci 3 vyučovacích hodin (45 minut) týdně. Žáci mají možnost od 7. třídy navštěvovat konverzaci v anglickém jazyce, volitelný předmět organizovaný školou. Škola nemá navázanou žádnou spolupráci s partnerskou školou v zahraničí.

5.3 ZŠ Jindřichův Hradec II., Janderova 160

Tato základní škola je jednou z šesti úplných ZŠ v Jindřichově Hradci, školu celkem navštěvuje ve školním roce 2015/2016 527 žáků. Jde o školu s rozšířenou výukou estetických předmětů ve vybraných třídách 1. stupně. Školní vzdělávací program školy nese název „Škola základ života“ (ZŠ Jindřichův Hradec II., Janderova 160, 2013) a je volně přístupný z webových stránek školy. Předmět druhý cizí jazyk je zde vyučován od 7. ročníku, žáci mají na výběr mezi jazykem německým a jazykem ruským. Aktuálně je vyučován ve všech ročnících pouze jazyk německý. Druhý cizí jazyk je vyučován s dotací dvou vyučovacích hodin (45 minut) týdně. Preferovaným cizím jazykem je jazyk anglický, což je možné doložit i jednou ze základních charakteristik ŠVP školy: „*Pro budoucí život v EU je nezbytné výrazně posílit výuku cizích jazyků s důrazem především na jazyk anglický, preferovat tuto výuku ve všech formách vyučování.*“ Žáci mají možnost od 6. ročníku navštěvovat volitelný předmět německý jazyk, který je zábavnou a poutavou formou připraví na výuku druhého cizího jazyka v sedmém ročníku. Škola nemá navázanou žádnou pevnou spolupráci s partnerskou školou v zahraničí.

5.4 ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí

Tuto úplnou základní školu v aktuálním školním roce 2015/2016 navštěvuje 178 žáků. Je školou bez speciálního zaměření. Její školní vzdělávací plán je zaměřen na tři priority základního vzdělávání a je přístupný z webových stránek školy (ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí, 2013). Vzdělávání v oblasti cizích jazyků je popsáno v prvním pilíři ŠVP školy následovně: *„Jazyk a jazyková komunikace jako prostředek k úspěšnému dorozumění s ostatními lidmi včetně dorozumění ve sjednocené Evropě.“* Dvěma cizím jazykům se žáci učí od 7. třídy, složení jazyků je pevně stanoveno, anglický jazyk jako první cizí jazyk a německý jazyk jako druhý. Druhý cizí jazyk je vyučován s dotací dvou vyučovacími hodin (45 minut) týdně. Velkou výhodou této základní školy je spolupráce s partnerskou školou Hauptschule Bad Grosspertholz z Rakouska, která žákům přináší zajímavé zkušenosti.

6. METODIKA VÝZKUMU

Na začátku výzkumu byla s ohledem na jeho cíl, velký počet respondentů a charakter výzkumných otázek zvolena kvantitativní metoda výzkumu. Účelem kvantitativního výzkumu je získat měřitelné číselné údaje, u kterých se v další fázi zkoumá závislost a vztahy mezi příčinami a následky. Aby byly naplněny podmínky shromažďování údajů a možnost získat statisticky spolehlivé výsledky, pracuje se s velkými soubory respondentů. (Vodičková (ed.), Heller (ed.), Sedláková (ed.), 1999, s. 24)

Vzhledem k povaze a charakteru výzkumu byly žáci (z druhého stupně ZŠ, kteří se učí německý jazyk) vybráni skupinovým výběrem. Skupinou se tedy rozumí třída žáků, kteří se jako svůj druhý cizí jazyk učí jazyk německý.

Informace potřebné pro výzkum byly získány od respondentů metodou dotazování. Výzkum byl uskutečněn pomocí zadávání otázek respondentům, jejich odpovědi potom byly podkladem pro získání požadovaných údajů. (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 22-24)

6.1 Vlastní výzkumné šetření

Vlastního výzkumného šetření se zúčastnily 4 základní školy. Byly jimi ZŠ a MŠ ve Stráži nad Nežárkou, Základní škola v Jindřichově Hradci II., Janderova 160, ZŠ v Českých Budějovicích, Dukelská 11 a ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí. Komunikace se školami byla zahájena v průběhu měsíce ledna 2016 a postupně byl se všemi stanoven termín setkání. Spolupráce se všemi školami probíhala až na drobná nedorozumění způsobená velkou vytížeností škol bez větších problémů a nesla se po celou dobu v přátelském duchu.

6.2 Distribuce dotazníku

Vlastní výzkumné šetření proběhlo přímým kontaktem se skupinami žáků. Při jednorázové návštěvě všech skupin jim byl předložen předem vypracovaný dotazník. Distribuci dotazníku jsem ve všech třídách prováděla sama a měla jsem tedy možnost kontrolovat i jeho vyplňování. Dotazy žáků byly zaznamenány v průměrném počtu 1-2

dotazy na skupinu žáků a týkaly se především některého z pojmů uvedených v dotazníku. Pro vyplnění dotazníku bylo vymezeno zhruba 15 minut z vyučování, časový limit byl však pouze orientační a byl přizpůsoben individuálním potřebám žáků.

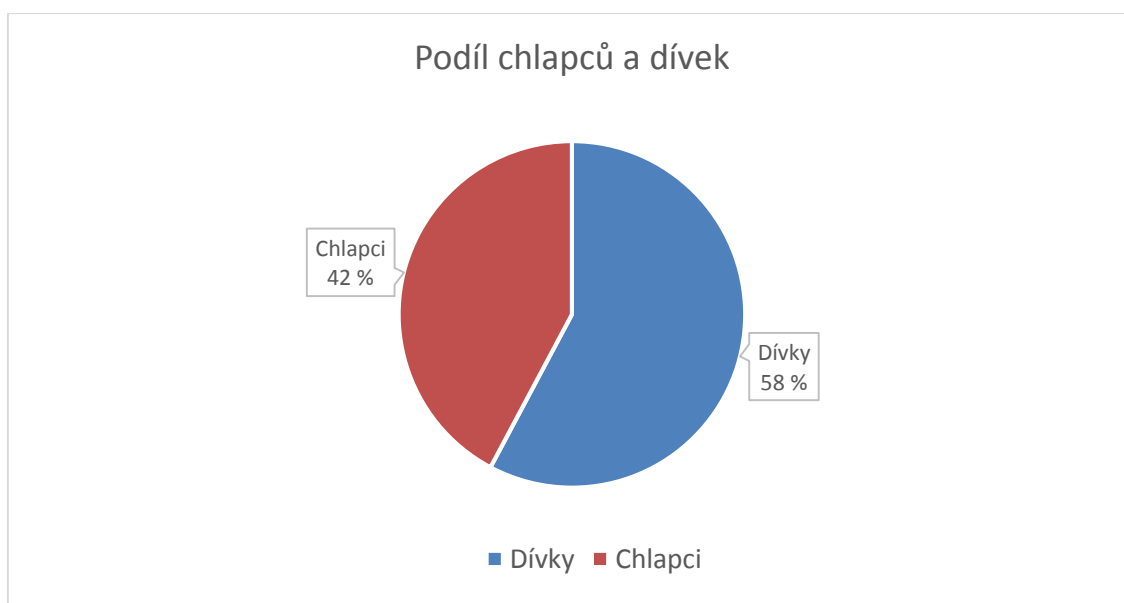
6.3 Vyhodnocení dotazníku

Celkový počet respondentů, kteří dotazník úspěšně vyplnili, byl celkem 154 žáků základních škol. V grafu č. 1 je vyjádřeno zastoupení chlapců a dívek ve vzorku.

Tab. č. 1: Vyjádření účasti dětí na dotaznících

Pohlaví	ZŠ a MŠ Stráž nad Nežárkou	ZŠ ČB,Dukelská	ZŠ a MŠ Lomnice Nad Lužnicí	ZŠ J. Hradec, Janderova
Dívky	10	37	12	30
Chlapci	8	27	8	22

Graf č. 1: Podíl chlapců a dívek

Otázka č. 1

Proč sis vybral/a němčinu jako další cizí jazyk?

Úvodní otázka dotazníku byla položena s cílem zjistit důvod, proč si žáci německý jazyk jako svůj druhý jazyk vybrali. Bylo jim nabídnuto šest možných odpovědí, ze kterých měli vybrat tu, která nejpřesněji vyjadřuje jejich názor. Jak je patrné z tabulky č. 2 a z grafu č. 2, nejvíce žáků (42 %) se rozhodlo pro německý jazyk pouze proto, že se ho chtějí naučit. Druhou nejčastější odpovědí (22 %) byla volba německého jazyka na základě přání rodičů. Již méně často byly zastoupeny důvody, že škola nenabízí žákům jinou možnost (13 %) a vliv kvality učitele (12 %) jako faktor při rozhodování. Nejméně závažnými důvody ovlivňujícími volbu žáků jsou potom jiný důvod než nabízené možnosti (8 %) a na posledním místě vliv znalosti německého jazyka při hledání budoucího zaměstnání (2 %).

Tab. č. 2: Vyhodnocení otázky č. 1

Odpověď	ZŠ a MŠ Stráž nad Nežárkou	ZŠ ČB,Dukel ská	ZŠ a MŠ Lomnice Nad Lužnicí	ZŠ J. Hradec, Janderova
Chtěl/a jsem se naučit německy	8	28	5	26
Bylo to přání rodičů	2	15	4	14
Škola nenabízí jinou možnost	5	8	6	2
Němčinu vyučuje dobrý učitel/ka	3	8	2	6
S němčinou si najdu lepší práci	0	4	0	1
Jiný důvod	0	5	3	4

Graf č. 2: Celkové zastoupení odpovědí

Otázka č. 2

Jak moc jsi spokojený s výukou němčiny?

Cílem této otázky bylo zjistit spokojenost respondentů se stávající úrovní výuky německého jazyka. Jak je z tabulky č. 3 patrné, jsou žáci se svou výukou spokojeni, či spíše spokojeni ve více než polovině případů. Spokojených je celkově 16 % žáků, spíše spokojených 38 %, spíše nespokojení se cítí 37 % žáků a 9 % dotázaných je nespokojených. Nejvíce jsou žáci spokojeni se svou výukou na ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí. Výskyt spíše nespokojených a nespokojených žáků se vyskytl poměrně k celkovému počtu žáků jednotlivých škol. Ve třech ZŠ byl součet počtu spokojených a spíše spokojených žáků vyšší než počet žáků spíše nespokojených a nespokojených. Pouze u Základní školy v Jindřichově Hradci byl zjištěn poměr

obrácený a největší část žáků označila jako svou odpověď možnost, že s výukou jsou spíše nespokojeni. V grafu č. 3 je naznačeno celkové rozložení odpovědí žáků, pozitivním zjištěním je, že celkový počet žáků nespokojených dosáhl pouze 9 %. Žáci jsou s výukou v různé intenzitě celkově spokojeni v 54 % případů.

Tab. č. 3: Vyhodnocení otázky č. 2

Odpověď	ZŠ a MŠ Stráž nad Nežárkou	ZŠ ČB, Dukelská	ZŠ a MŠ Lomnice Nad Lužnicí	ZŠ J. Hradec, Janderova
Spokojený	3	13	3	6
Spíše spokojený	8	30	10	12
Spíše nespokojený	5	17	7	28
Nespokojený	2	4	0	8

Graf č. 3: Spokojenost s výukou

Otázka č. 3

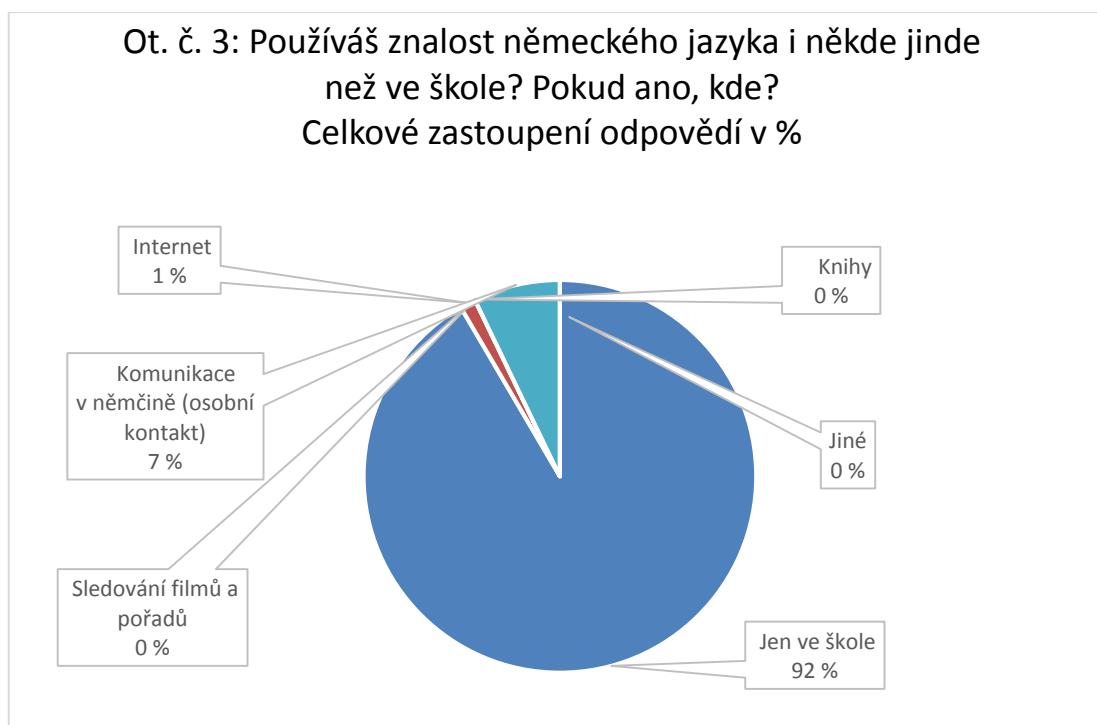
Používáš znalost německého jazyka i někde jinde než ve škole? Pokud ano, kde?

Zhodnocení odpovědí, které respondenti ke třetí otázce uvedli, zcela jasně dokazuje, že naprostá většina žáků (92 %) používá německý jazyk pouze ve škole, jen malý počet žáků využívá jazyk při surfování na internetu, či komunikaci s cizinci, kamarády, nebo příbuznými v cizině. Největší procento žáků (30 %) dotázaných ze ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí používá cizí jazyk i při komunikaci v němčině, tento fakt je pravděpodobně ovlivněn aktivní spoluprací školy s partnerskou základní školou v Rakousku.

Tab. č. 4: Vyhodnocení otázky č. 3

Odpověď	ZŠ a MŠ Stráž nad Nežárkou	ZŠ ČB,Dukelská	ZŠ a MŠ Lomnice Nad Lužnicí	ZŠ J. Hradec, Janderova
Jen ve škole	18	60	14	49
Internet	0	2	0	0
Sledování filmů a pořadů	0	0	0	0
Knihy	0	0	0	0
Komunikace v němčině (osobní kontakt)	0	2	6	3
Jiné	0	0	0	0

Graf č. 4: Oblasti využití jazyka

Otázka č. 4

Ve škole používáš německý jazyk:

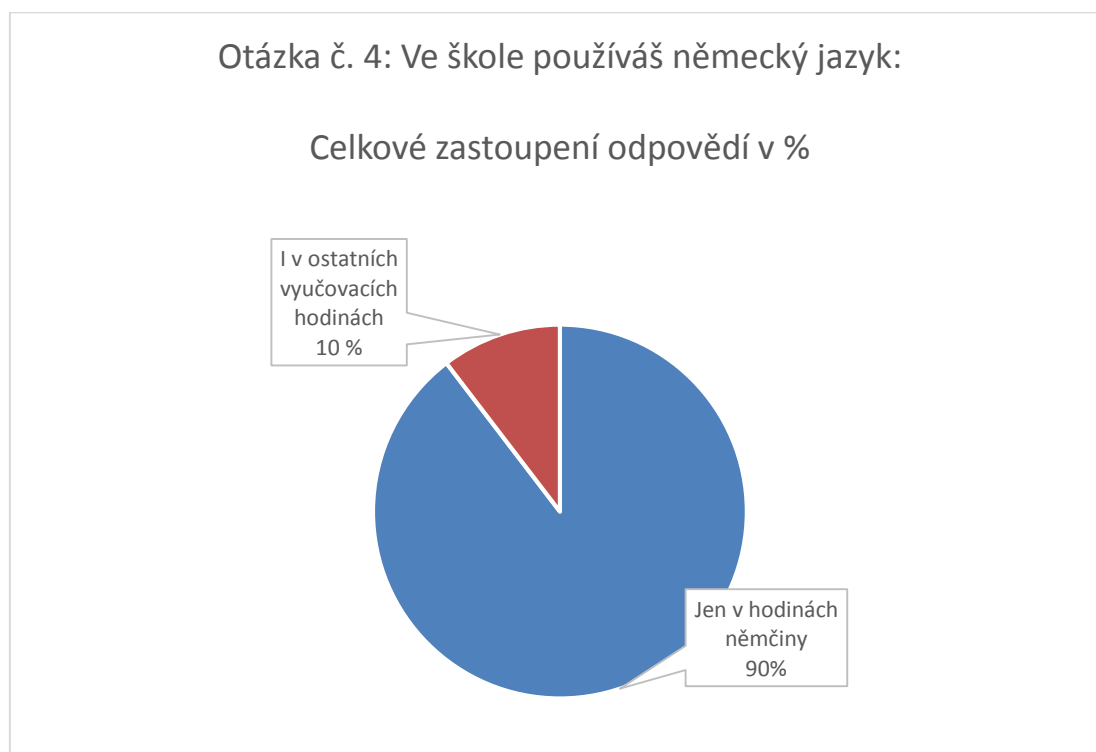
Cílem následující otázky bylo zjistit, zda respondenti znalosti získané v hodinách německého jazyka, ať už z oblasti reálií, či přímo jazykové, mohou aplikovat i v ostatních předmětech. Toto zjištění je v rámci zaměření dotazníku klíčové, neboť pro úspěšnou aplikaci koncepce vícejazyčnosti je komunikační kompetence použitelná a přenositelná z jednoho cizího jazyka do druhého, či její použití pro získání jiné znalosti důležité. Jak vyplývá z tabulky č. 5, tato aplikace byla zatím zjištěna pouze u dvou ze čtyř testovaných základních škol. V ZŠ Dukelská v Českých Budějovicích (14 %) a v ZŠ Janderova v Jindřichově Hradci (10 %). Znalosti z hodin německého jazyka aplikuje do jiných předmětů celkově 10 % žáků. Respondenti, kteří odpověděli, že německý jazyk, nebo znalosti v něm získané, používají i v jiných vyučovacích hodinách, jako předměty, ve kterých znalosti nejčastěji využívají, uváděli: anglický jazyk, někteří své označení nespécifikovali a uvedli cizí jazyky obecně, třetím nejčastěji uváděným předmětem byl zeměpis.

Tab. č. 5: Vyhodnocení otázky č. 4:

Odpověď	ZŠ a MŠ Stráž nad Nežárkou	ZŠ ČB,Dukelská	ZŠ a MŠ Lomnice Nad Lužnicí	ZŠ J. Hradec, Janderova
Jen v hodinách němčiny	18	55	20	45
I v ostatních vyučovacích hodinách	0	9	0	7

Graf č. 5: Aplikace znalostí z hodin německého jazyka do jiných předmětů

Otázka č. 5

Navštívil už jsi někdy nějakou německy mluvící zem? (Rakousko, Švýcarsko, Německo)

Vyhodnocení další dotazníkové otázky ukázalo, že celkem 90 % žáků již navštívilo nějakou cizí zem, nejčastěji ji navštívili s rodiči, prarodiči, příbuznými, či sourozenci. Tato odpověď není vzhledem k věku žáků nijak překvapivá. Naopak 10 % všech dotázaných tuto možnost ještě nemělo, i přesto, že se všechny školy nacházejí ve vzdálenosti 50 kilometrů od hranic s Rakouskem. Nejlépe se umístila ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí, neboť možnost navštívit německy mluvící zem poskytuje, díky své přeshraniční spolupráci, všem žákům.

Mimo Rakouskou republiku navštívili žáci Spolkovou republiku Německo, méně často žáci navštívili Švýcarskou konfederaci.

Tab. č. 6: Vyhodnocení otázky č. 5

Odpověď	ZŠ S. n. Než.	ZŠ ČB, Dukelská	ZŠ Lomnice Nad Lužnicí	ZŠ J. Hradec
Ano	16	56	20	47
Ne	2	8	0	5

Tab. č. 7: Nejčastěji uvedené země

Země	Počet hlasů
Rakouská republika	78
Spol. republika Německo	65
Švýcarská konfederace	15

Otázka č. 6

Co se ti vybaví, když se řekne Německo? (3 slova)

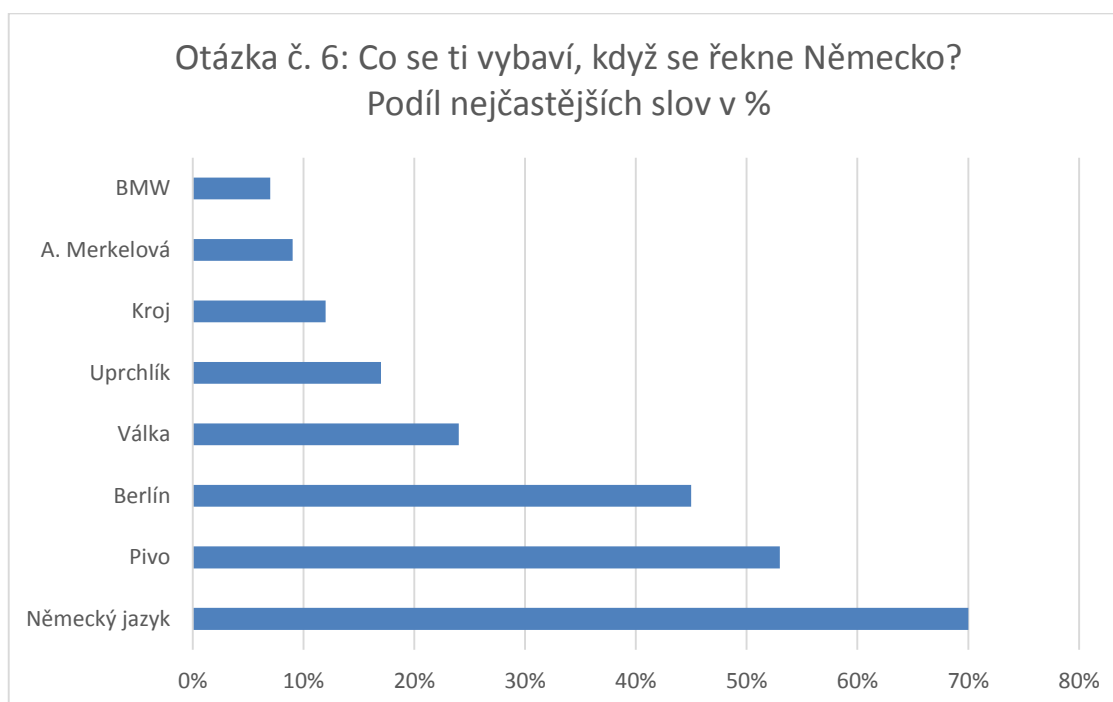
V další otázce bylo úkolem respondentů napsat první tři slova, která je napadnou ve spojení s Německem. Zcela nejčastějšími asociací byl německý jazyk. Tento pojem se objevil v 70 % všech hodnocených dotazníků. Jako druhý nejčastější pojem uvedli žáci slovo pivo (v 53 % dotazníků) a na třetí pozici se umístilo hlavní město Německa Berlín. Mezi další pojmy patřily kroj, válka (také druhá světová válka), vzhledem

k aktuální politické situaci se v odpovědích objevilo také slovo uprchlík a jméno kancléřky A. Merkelové. Zhodnocení této otázky poukazuje na provázanost německého jazyka jako takového s reáliemi, aktuální politickou situací a s evropskými dějinami, což je pro aplikaci Koncepce vícejazyčnosti a propojování jednotlivých znalostí do jedné znalostní kompetence velmi důležité. Zajímavý je i fakt, že žáci 7. a 8. tříd základních škol již současnou situaci v Evropě reflektují a jsou schopni si ji spojit se znalostmi získanými v ZŠ.

Tab. č. 8: Vyhodnocení otázky č. 6 (8 nejčastějších slov)

Odpověď	zastoupení odpovědi v %
Německý jazyk	70 %
Pivo	53 %
Berlín	45 %
Válka	24 %
Uprchlík	17 %
Kroj	12 %
A. Merkelová	9 %
BMW	7 %

Graf č. 6: 8 nejčastějších slov

Otázka č. 7

Kterými jazyky mluví tvoje maminka?

Primárním cílem otázky číslo sedm a osm bylo zjistit, kolik a jaké cizí jazyky rodiče žáků nejčastěji používají, sekundárním cílem, který je vyhodnocen v závěrečném zhodnocení dotazníku, bylo zjistit míru vlivu, kterou má jazyková znalost rodičů na motivaci žáků, ke studiu cizích jazyků. Nejčastěji uváděnými jazyky, jak je patrné z výsledků v tab. č. 9, byly jazyk německý, anglický a ruský. Další jazyky byly zastoupeny výrazně méně. 16 % žáků uvedlo, že jejich matka nehovoří žádným cizím jazykem.

Tab. č. 9: Vyhodnocení otázky č. 7

Jazyk	Zastoupení v %
Německý jazyk	35%
Anglický jazyk	67%
Ruský jazyk	27%
Francouzský jazyk	6%
Žádný jazyk	16%
Jiný jazyk	4%

Otázka č. 8

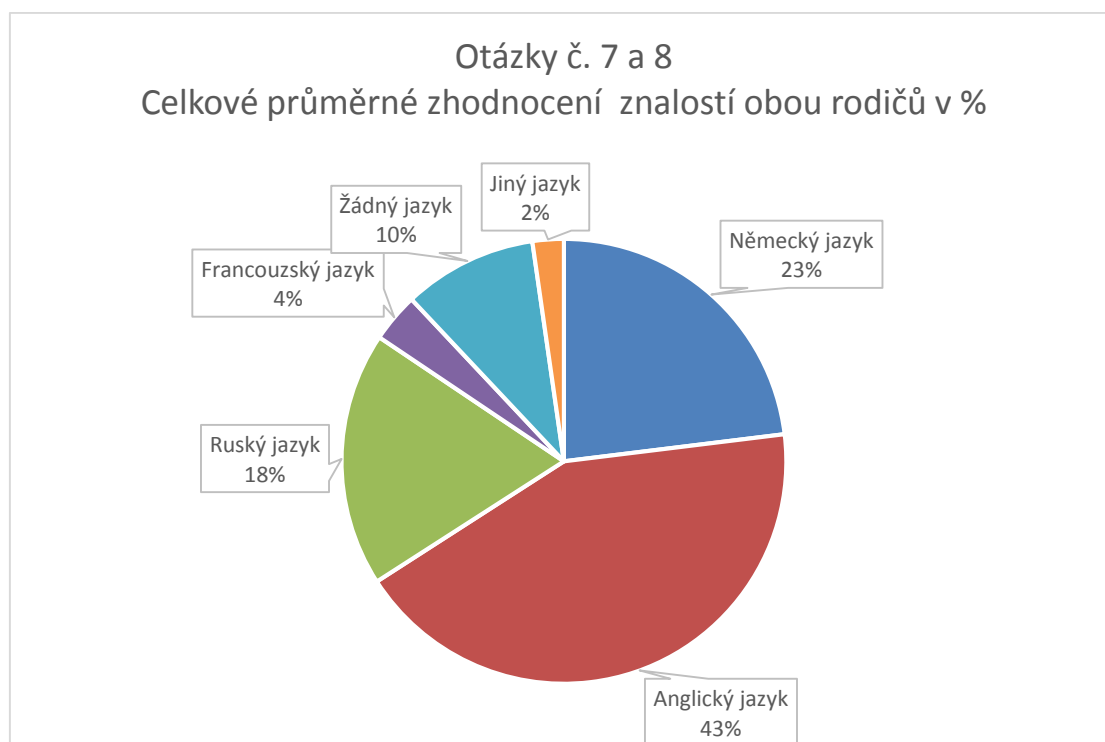
Kterými jazyky mluví tvůj tatínek?

Cíl osmé otázky byl stejný jako u otázky předcházející, u mužů se prokázala znalost cizích jazyků, o několik procent vyšší, o několik procent (pokles o 2 %) ve srovnání s výsledky předcházejícími také klesl počet odpovědí u možnosti, že rodič (otec) neumí žádný cizí jazyk.

Tab. č. 10: Vyhodnocení otázky č. 8

Jazyk	Zastoupení v %
Německý jazyk	36 %
Anglický jazyk	65%
Ruský jazyk	30%
Francouzský jazyk	5%
Žádný jazyk	14%
Jiný jazyk	3%

Graf č. 6: Zhodnocení znalostí obou rodičů

Celkově bylo zjištěno že, podle hodnocení svých dětí, hovoří 43 % rodičů anglickým jazykem. Druhým nejčastějším jazykem, který rodiče používají, je jazyk německý a na třetím místě se umístil jazyk ruský s 18 %. Znalost francouzštiny se prokázala pouze u 4 % rodičů a jiný jazyk ovládají pouze 2 % z nich.

Otázka č. 9

Chceš na další škole ve studiu němčiny pokračovat?

Primárním cílem otázky bylo zjistit, zda se žáci chtějí německému jazyku věnovat i na další škole. Příjemným zjištěním bylo, že celých 67 % žáků odpovědělo kladně. Sekundárním cílem, který bude dále zhodnocen, bylo porovnat tuto motivaci k dalšímu studiu se znalostí německého jazyka u rodičů. Žáci, kteří se dále němčině věnovat již nechtějí, byli dále tázáni, který jiný cizí jazyk by si chtěli vybrat. Naprostá většina respondentů odpověděla, že neví, jen jedna čtvrtina má svou volbu nového cizího jazyka již promyšlenou. To není vzhledem k relativně nízkému věku respondentů (13-14 let) překvapivým faktem.

Tabulka č. 11: Vyhodnocení otázky č. 9

Odpověď	Zastoupení v %
Ano	67%
Ne	33%

Otázka č. 10

Myslíš si, že je důležité umět více jazyků?

Cílem poslední otázky bylo zhodnotit důležitost cizích jazyků. Potěšujícím faktem je, že naprostá většina žáků odpověděla na otázku, zda je důležité se cizí jazyky učit, kladně. Pouhých sedm procent mělo nevyhraněný názor a zápornou odpověď si nezvolil žádný respondent. Druhá část otázky byla otevřená a úkolem žáků bylo svůj názor vysvětlit a podpořit.

Mezi nejčastější odpovědi, proč je důležité umět více jazyků, patřily tyto: důležitost cizích jazyků pro další studium, lepší profesní uplatnění, lepší finanční ohodnocení či úspěšnou kariéru. Dále je podle žáků důležité dorozumět se s cizinci v naší i v cizích zemích. Také je důležité ovládat více cizích jazyků pro jednodušší přístup ke zprávám a pohyb na internetu. Mezi méně frekventované odpovědi patřily například čtení knih v cizích jazycích a sledování filmů v originálním jazyce.

Tabulka č. 12: Vyhodnocení otázky č. 10

Odpověď	Zastoupení v %
Ano	93 %
Ne	0%
Nevím	7%

7. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A OVĚŘENÍ VÝZKUMNÝCH HYPOTÉZ

Z odpovědí žáků na jednotlivé otázky a z celkového zhodnocení výsledků výzkumu lze vyvodit následující závěry. Potěšujícím faktem je, že rozhodnutí žáků studovat německý jazyk je nejčastěji jejich svobodnou volbou, která je jistě podpořena faktem, že výuka německého jazyka na základních školách je velmi rozšířena a její dostupnost pro žáky je vynikající. Jak bude dále zhodnoceno při ověřování výzkumných hypotéz, dalším významným faktorem, který volbu cizího jazyka ovlivňuje, je přání či doporučení rodičů.

Spokojenost s kvalitou výuky německého jazyka a s výukou jako takovou se na testovaných ZŠ pohybuje okolo poloviny, 53 % žáků všech čtyř škol je s výukou spokojených a spíše spokojených, méně než polovina spokojená není, což se negativně podepisuje na jejich motivaci k dalšímu studiu. Tento počet nespokojených žáků ovšem poskytuje prostor pro pedagoga, jak svou výuku zlepšit a přihlédnout více k jednotlivým osobnostem žáků, jak je v základních bodech Evropské koncepce vícejazyčnosti naznačeno. Jako velmi dobrý motivační faktor se na základě výzkumu ukázala přeshraniční spolupráce ZŠ. Ve škole, která má tuto možnost, byla zjištěna nejvyšší spokojenost žáků s výukou (ZŠ a MŠ Lomnice nad Lužnicí).

Dalším ne zcela uspokojivým zjištěním je skutečnost, že naprostá většina žáků (95 %) německý jazyk mimo školu téměř vůbec nepoužívá. Je logické, že úroveň jejich znalostí jim bezproblémovou komunikaci neumožňuje, ale při správném vedení a motivaci by jim komunikační kompetence získaná v hodinách německého jazyka mohla pomoci. Vyšší procento žáků (10 %) využívá svých znalostí z hodin němčiny v rámci jiných školních předmětů.

Pozitivním zjištěním bylo, že 90 % všech žáků mělo již možnost navštívit některou z německy mluvících zemí. K tomuto vysokému počtu zřejmě přispěl i fakt, že všichni respondenti mají své bydliště do vzdálenosti 50 kilometrů od hranic s Německem či Rakouskem. Jako velmi efektivní se opět ukázala přeshraniční spolupráce ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí, díky které mají všechny děti možnost navštívit německy mluvící zemi, což jim přináší zajímavou jazykovou a kulturní zkušenost.

Kromě krátkých návštěv zahraničí organizovaných školami navštěvují žáci nejčastěji německy mluvící země s rodiči či rodinnými příslušníky. Délka pobytu se pohybuje v rozmezí od jednoho do sedmi dnů. Delší pobyty v zahraničí jsou spíše výjimečné.

Mezi nejčastější asociace, které se žákům pod pojmem „Německo“ vybaví, patřily následující: německý jazyk, Berlín, pivo, válka, uprchlík, A. Merkelová a další uvedené v tabulce č. 8, což dokazuje informovanost žáků o aktuálním dění v Evropě (uprchlík, A. Merkelová), ale i propojení se znalostmi z historie (válka) či geografie (Berlín, pivo).

Cílem 7. a 8. otázky bylo zjištění jazykových znalostí rodičů dotazovaných žáků. Největší počet rodičů mluví anglickým, německým, či ruským jazykem. Děti měli možnost zaškrtnout jazyků více, nejčastěji to byl jen jazyk anglický, druhou nejčastější odpovědí byla kombinace jazyka anglického a německého.

Závěrečná část dotazníku byla směřována na motivaci k dalšímu studiu německého jazyka, pozitivním zjištěním je, že celých 67 % žáků chce s německým jazykem při dalším studiu pokračovat i přesto, že počet žáků aktuálně spokojených nebo spíše spokojených s výukou byl 53 %. Dvacet dva dotázaných má tedy motivaci ve studiu pokračovat, i přesto, že nyní jsou se stávající výukou nespokojeni, nebo spíše nespokojeni.

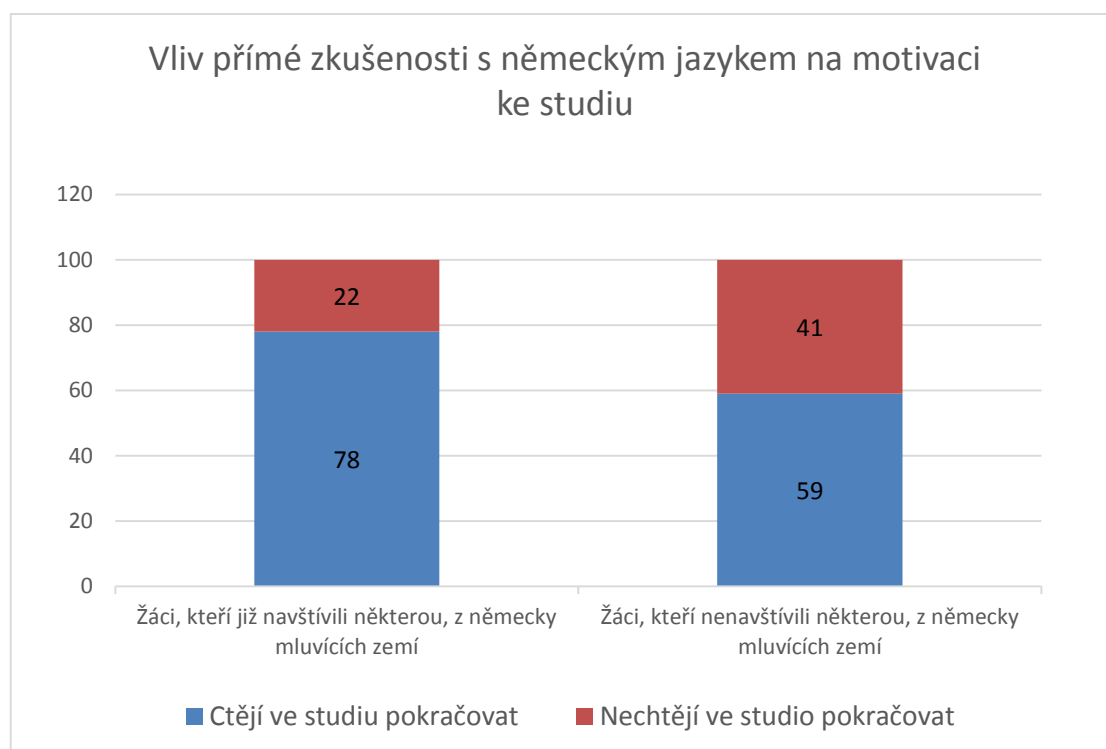
Poslední otázka výzkumu byla tvořena dvěma částmi. V první uzavřené části bylo úkolem respondentů rozhodnout, zda je podle jejich názoru znalost více jazyků důležitá, v druhé otevřené části měli možnost svůj názor dále rozvést. Naprostá většina (93 %) si důležitost cizích jazyků uvědomuje a je tedy podle nich významná, zbylých 7 % respondentů bylo nerozhodnutých. Žáci podkládali svůj názor nejčastěji větší možností nalezení lepšího pracovního místa a lepším profesním ohodnocením, dále je podle nich znalost více jazyků důležitá při cestování a také při dalším studiu.

Na základě vyhodnocených dotazníků je možné potvrdit, či vyvrátit stanovené výzkumné hypotézy.

- A) Žáci, kteří mají přímou zkušenost s německým jazykem i mimo školu, mají větší motivaci ve studiu pokračovat, než žáci, kteří se s jazykem setkávají pouze v rámci vyučování.

Z odpovědí na otázku č. 5 bylo zjištěno, že celých 90 % žáků již má zkušenost s pobytem v některé z německy mluvících zemí. Z těchto 139 žáků odpovědělo na otázku č. 9: „Chceš na další škole ve studiu němčiny pokračovat“ kladně 78 % respondentů, a 22 % bylo nerozhodnutých. Oproti tomu odpovědi žáků, kteří ještě možnost návštěvy zahraničí neměli, byly následující. Ve studiu německého jazyka se chystá pokračovat 59 % z nich a počet nerozhodnutých stoupl na 41 %.

Graf. č. 7: Vliv přímé zkušenosti s německým jazykem na motivaci ke studiu

Z porovnání těchto dvou výsledků je tedy možné potvrdit vliv přímé zkušenosti s německým jazykem na motivaci k dalšímu studiu.

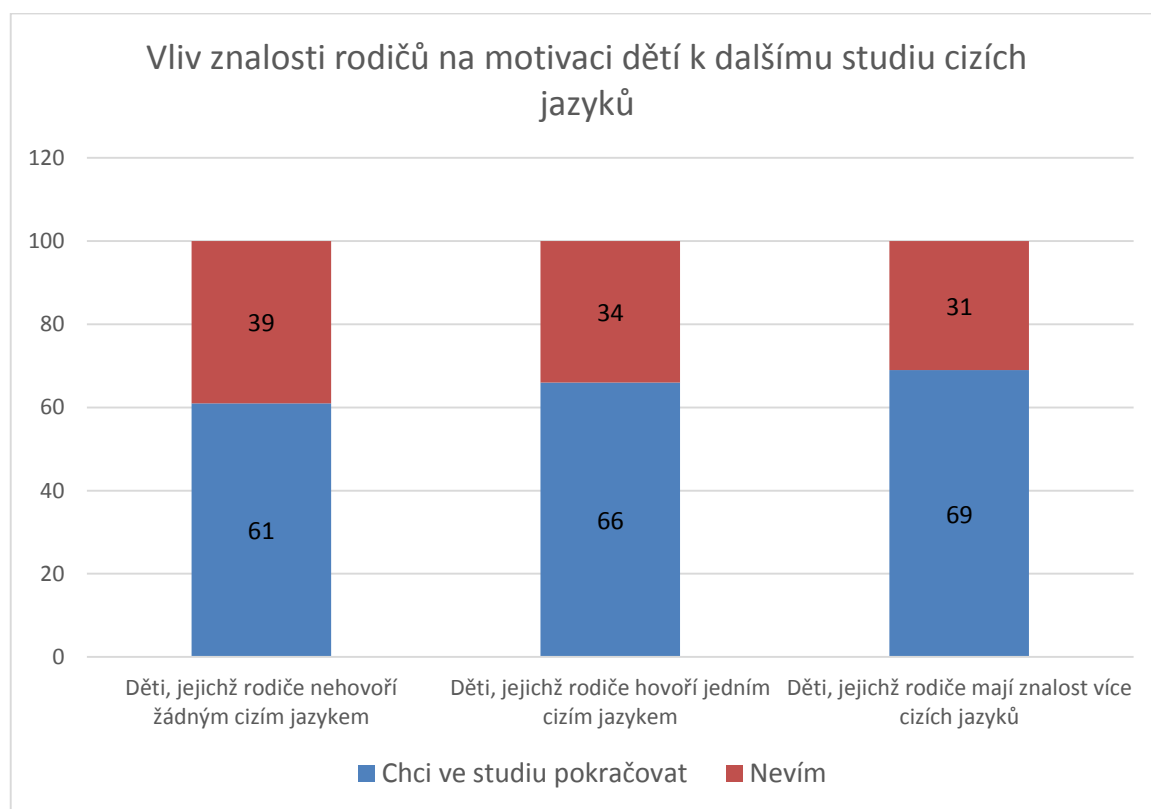
B) Žáci, jejichž rodiče znají více než jeden cizí jazyk, jsou ke studiu více motivováni, než děti rodičů, kteří cizí jazyky sami neovládají.

Z odpovědí na otázky č. 7 a 8, které jsou porovnány v grafu č. 6, vyplývá, že znalost rodičů ovlivňuje motivaci žáků k dalšímu studiu cizích jazyků. Celkový výsledek, který je popsán v tabulce č. 11 vypovídá, že těch, kteří chtějí ve studiu pokračovat, je 67 %, a

těch, kteří ve studiu pokračovat nechtějí, je 33 % z celkového počtu všech respondentů. Žáci, jejichž rodiče neovládají žádný cizí jazyk, chtějí ve studiu pokračovat pouze v 61 % případů, oproti tomu žáci rodičů, kteří ovládají jeden cizí jazyk, jsou k dalšímu studiu rozhodnutí v 66 % případů, a konečně ti, kteří pocházejí z rodin, kde alespoň jeden z rodičů mluví více než jedním cizím jazykem, jsou k dalšímu studiu německého jazyka rozhodnutí v 69 % případů.

Podle výše uvedených výsledků je možné potvrdit pozitivní vliv, který má znalost cizích jazyků u rodičů, na motivaci žáků ke studiu. Je tedy možné potvrdit pravdivost výzkumné hypotézy.

Tab. č. 14: Vliv znalosti rodičů na motivaci žáků ke studiu cizích jazyků

C) Žáci na základních školách, na kterých vzdělávání již odráží metody navazující na koncepci vícejazyčnosti, jsou pro studium německého jazyka lépe motivováni a vnímají ho komplexněji a pozitivněji, než žáci, kteří vnímají výuku německého jazyka odděleně.

Jak lze z analýzy jednotlivých otázek a příslušných odpovědí žáků na otázky pozorovat, není v současné době úspěšná aplikace Evropské koncepce vícejazyčnosti ještě zcela dokončena. V jednotlivých školních vzdělávacích programech zúčastněných základních škol je jasná snaha o integraci jazykových cílů do klíčových oblastí základního vzdělávání. Následná aplikace však není ještě zcela dopracována.

Ve školních programech zúčastněných základních škol se jazykové kompetence vyskytují shodně v několika oblastech vzdělávání. Ovšem jak je z odpovědí žáků na otázku č. 3: „*Používáš německý jazyk i mimo školu?*“ patrné, celých 91,5 % z nich používá německý jazyk pouze ve škole. Jako velmi pozitivní se ukázal vliv přeshraniční spolupráce ZŠ a MŠ v Lomnici nad Lužnicí, která jako jediná umožňuje svým žákům přímý kontakt s německým jazykem, kulturou a reáliemi. Kontakt se žáky z rakouské základní školy měl pozitivní vliv jak na spokojenost žáků s výukou tak na formování jejich komunikativní kompetence. Z odpovědí respondentů na otázku č. 4: „*Ve škole používáš německý jazyk*“ je opět patrné, že zapojení německého jazyka a cizích jazyků obecně do dalších vyučovacích předmětů není zatím dopracováno a organizačně zajištěno. Pouhých 10,5 % žáků využívá a aplikuje znalosti z hodin německého jazyka i v jiných předmětech, a to i přesto, že se *Evropská koncepce vícejazyčnosti* a její cíle, mezi které úspěšné budování a upevňování komunikativní kompetence patří, již ve školních vzdělávacích programech objevuje.

Tuto hypotézu tedy není možné zatím ani potvrdit či vyvrátit, neboť zatím chybí informace, které by reflektovaly její aplikaci mimo oblast teorie (školní vzdělávací programy) i v oblasti praxe.

8. ZÁVĚR

Hlavním tématem bakalářské práce, které je definováno, v teoretické části teoreticky zpracováno a v empirické části podrobno praktickému výzkumu, je problematika vícejazyčnosti, porovnání výhod a nevýhod tohoto přístupu a vliv, který na základních školách má. Vzhledem k zaměření mého studia jsem se v rámci tohoto tématu soustředila na problematiku výuky německého jazyka jako druhého cizího jazyka na základních školách v Jihočeském kraji. Jedním z důvodů, které mne k volbě tohoto tématu vedly, je bezpochyby fakt, že není ještě v České republice dostatečně zpracováno a že se jedná se o poměrně novou problematiku. Je ovšem možné říci, že vzhledem k dnešní povaze světa a stále se zvyšující míře globalizace se v určité míře dotýká nás všech.

Vzhledem k tématu práce jsem v teoretické části představila základní pojmy, které se ho dotýkají. Popsala jsem principy vícejazyčnosti, výuku cizího jazyka, naznačila jsem historický vývoj výuky cizích jazyků na základních školách v posledních letech, a závěrem jsem jednak představila strukturu vzdělávání v České republice a jednotlivé kurikulární dokumenty, které cizojazyčné vzdělávání na příslušných stupních škol upravují.

Na část teoretickou jsem navázala částí empirickou, v níž jsem představila hlavní cíl svého výzkumu, zvolenou metodiku a stanovila dhlavní výzkumné hypotézy. Dále jsem představila a charakterizovala výzkumný vzorek a popsala průběh samotného výzkumu. V následující kapitole jsem podrobně vyčíslila a analyzovala odpovědi respondentů na jednotlivé otázky, tyto odpovědi jsem posléze použila k závěrečnému shrnutí celého výzkumu, kde jsem zhodnotila naplnění výzkumného cíle a potvrdila či vyvrátila jednotlivé výzkumné hypotézy.

Celkovým zhodnocením celého výzkumu jsem došla k závěru, že *Evropská koncepce vícejazyčnosti* je aplikována do základního vzdělávání žáků zatím z velké části jen teoreticky, a to ve školních vzdělávacích programech, které si základní školy povinně tvoří. Další aplikace přímo do hodin jazyků není zatím příliš rozšířená, žáci nemají příliš velkou motivaci k rozšiřování svých komunikativních kompetencí, které by jim mohly být užitečné i v dalších předmětech, snadnějšímu dorozumívání se, či v denním životě.

Překvapivým zjištěním byla skutečnost, že výsledky mezi jednotlivými základními školami situovanými na menších městech (Stráž nad Nežárkou, Lomnice nad Lužnicí) byly téměř naprosto srovnatelné s výsledky škol v městech větších (České Budějovice, Jindřichův Hradec).

Pozitivně se prokázal vliv přímé zkušenosti s jazykem, kulturou či reáliemi německy mluvících zemí na motivaci žáků k dalšímu studiu. Další prokázanou hypotézou byl pozitivní vliv jazykové znalosti rodičů na motivaci žáků při studiu cizích jazyků.

Domnívám se, že by bylo velmi přínosné realizovat výzkum ve větším měřítku a rozšířit tuto analýzu i na studenty odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. Myslím si, že výsledky výzkumu prokazují důležitost, která by měla být kladena na praktickou aplikaci *Evropské koncepce vícejazyčnosti*.

9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Bibliografie

1. BRDEK, M., VYCHOVÁ, H.: *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle*. Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-86395-96-0.
2. ČERNÝ, J.: *Úvod do studia jazyka*. 2. vyd. Olomouc: Rubico, 2008, ISBN 978-80-7346-093-8.
3. DZIKOVÁ, H. (ed.): *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002, ISBN 80-244-0404-4.
4. HANUŠOVÁ, S., NAJVAR, P.: *Výuka cizího jazyka v raném věku*. Pedagogická orientace 2007, č. 3, ISSN 1211-4669.
5. CHODĚRA, R. a kol.: *Výuka cizích jazyků na prahu nového století II*. Ostrava: Ostravská 51. Ostravská univerzita v Ostravě, 2000. ISBN 80-7042-157-6.
6. JANÍKOVÁ, V.: *Výuka cizích jazyků*. Praha: Grada, 2011, Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3512-2.
7. LOJOVÁ, G., VLČKOVÁ, K.: *Styly a strategie učení ve výuce cizích jazyků*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-876-0.
8. LOTKO, E.: *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0720-5.
9. MAREŠ, J.: *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-246-7.
10. MÜLLEROVÁ, M., POLÁČKOVÁ SCHÖNHERR, L.: *Evropský koncept vícejazyčnosti: ideály versus realita: komparace ČR a SRN na příkladu němčiny jako cizího jazyka a češtiny jako cizího jazyka*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013, ISBN 978-80-7465-085-7.
11. NEKVAPIL, J., SLOBODA, M., WAGNER, P.: *Mnohojazyčnost v České republice: základní informace = Multilingualism in the Czech Republic : basic information*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009, ISBN 978-80-7106-581-4.

12. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-647-6.

13. RIES, L., KOLLÁROVÁ, E., HANZLÍKOVÁ, M.: *Svět cizích jazyků dnes: inovační trendy v cizojazyčné výuce = Svet cudzích jazykov dnes: inovačné trendy v cudzozajznej výučbe*. Bratislava: Didaktis, 2004. ISBN 80-89160-11-5.

14. ŠVAŘÍČEK, R. ŠEĐOVÁ, K.: *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 9788073673130.

15. VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H., a BUREŠ, M.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

16. VODIČKOVÁ, L. (ed.), HELLER, D. (ed.), SEDLÁKOVÁ, M. (ed.): *Kvantitativní a kvalitativní výzkum v psychologii*. Praha: Psychologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-86174-03-4.

17. ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA STRÁŽ NAD NEŽÁRKOU: *Školní vzdělávací program: Vzdělání s úsměvem*. Základní a mateřská škola Stráž nad Nežárkou, 2013.

18. ZÁKLADNÍ ŠKOLA ČESKÉ BUDĚJOVICE, DUKELSKÁ 11: *Školní vzdělávací program „Škola pro život“*. Základní škola České Budějovice, Dukelská 11, 2013.

Elektronické zdroje:

příspěvek v online sborníku

19. SLADKOVSKÁ, K., ŠMÍDOVÁ, T.: *Podpora vícejazyčnosti v Evropě*. Publ. 10. 8. 2010, cit. 4. 4. 2016. Dostupné online: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/podpora-vicejazycnosti-v-evrope>.

příspěvek na webových stránkách

20. ZELINKOVÁ, Š.: *Pohled na metody výuky cizích jazyků 20. století*. Publ. 10. 7. 2013, cit. 6. 4. 2016. Dostupné online: <http://lingvistikapraha.ff.cuni.cz/node/182>.

21. MŠMT: *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Publ. 2013, cit. 8. 4. 2016. Dostupné online: http://www.nuv.cz/file/433_1_1/>.SEZNAM PŘÍLOH

22. MŠMT: *Mladá generace na počátku integrace české společnosti do evropských struktur*. Publ. 2001, cit. 15. 4. 2016. Dostupné online:

<http://www.isvav.cz/projectDetail.do;jsessionid=77BB99DCE9FAD6E14A8A29793E0F7BB6?rowId=LS20008>

23. SLADKOVSKÁ, K.: *Výsledky souhrnné analýzy k postavení dalšího cizího jazyka u nás a v Evropě*. Publ. 22. 12. 2010, cit. 15. 4. 2016 Dostupné online:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/10007/VYSLEDKY-SOUHRNNE-ANALYZY-K-POSTAVENI-DALSIHO-CIZIHO-JAZYKA-U-NAS-A-V-EVROPE.html/>

24. ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ: *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Publ. 2011, cit. 15. 4. 2016. Dostupné online:

<http://www.msmt.cz/files/pdf/bilakniha.pdf>, ISBN 80-211-0372-8.

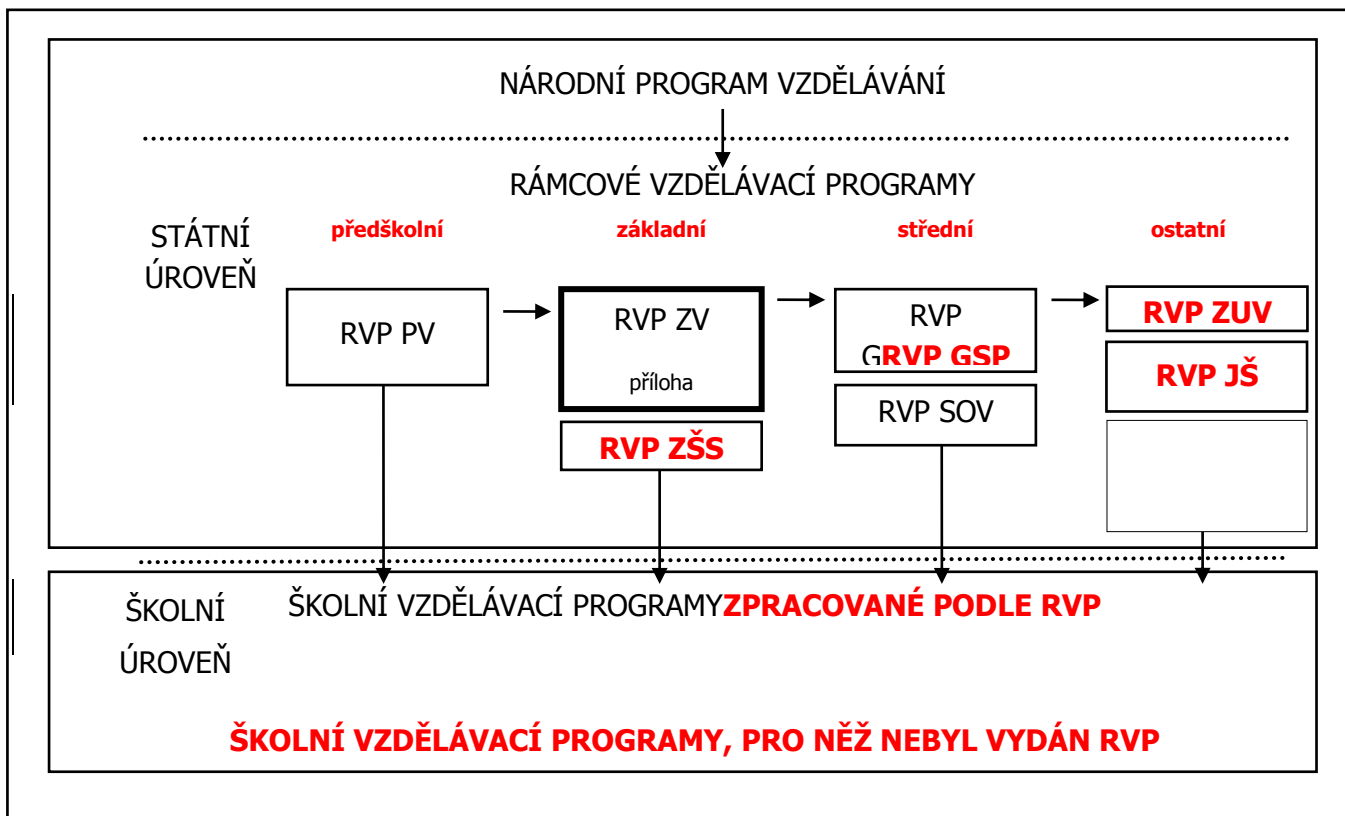
25. II. ZÁKLADNÍ ŠKOLA JINDŘICHŮV HRADEC, JANDEROVA 160: *Školní vzdělávací program*. Publ. 2013, cit. 19. 4. 2016. Dostupné

online:<http://www.2zsjh.cz/skolni-vzdelavaci-program>.

26. ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA LOMNICE NAD LUŽNICÍ: *Školní vzdělávací program*. Publ. 2013, cit. 19. 4. 2016. Dostupné

online:<http://www.lomnicenl.net/skolni-vzdelavaci-program>

Příloha 1: Graf úrovní vzdělávacích programů v ČR

Příloha 2: Dotazník ZŠ

Dotazník FF JČU Vícejazyčnost 2016

Chlapec

Název školy :

Třída:

Dívka

V kolikáté třídě jsi se začal/a učit německy?

.....

Označ odpovědi, které považuješ za správné.

1) Proč sis vybral/a němčinu jako další cizí jazyk?

- Chtěl/a jsem se naučit německy
- Bylo to přání rodičů
- Škola nenabízela jinou možnost
- Němčinu vyučuje dobrý učitel/ka
- S němčinou si najdu lepší práci
- Jiný důvod

2) Jak moc jsi spokojený s výukou němčiny?

- Spokojený
- Spíše spokojený
- Spíše nespokojený
- Nespokojený

3) Používáš znalost německého jazyka i někde jinde než ve škole? Pokud ano, kde?

- Jen ve škole
- Internet
- Sledování filmů a pořadů
- Knihy
- Komunikace v němčině (osobní kontakt)
- Jiné

4) Ve škole používáš německý jazyk:

- Jen v hodinách němčiny
- I v ostatních vyučovacích hodinách

Pokud ano, ve kterých?:

.....

5) Navštívil už jsi někdy nějakou německy mluvící zem?(Rakousko, Švýcarsko, Německo)

- Ano
- Ne

Pokud ano, kterou? S kým jsi ji navštívil a jak dlouho jsi tam byl?

.....

6) Co se ti vybaví, když se řekne Německo? (3 slova)

.....

.....

.....

7) Kterými jazyky mluví tvoje maminka?

- Německý jazyk
- Ruský jazyk
- Žádný jazyk
- Anglický jazyk
- Francouzský jazyk
- Jiný jazyk

8) Kterými jazyky mluví tvůj tatínek?

- Německý jazyk
- Ruský jazyk
- Žádný jazyk
- Anglický jazyk
- Francouzský jazyk
- Jiný jazyk

9) Chceš na další škole ve studiu němčiny pokračovat?

Ano   Ne

Pokud ne, který jazyk si plánuješ vybrat?

.....

Žádný   Nevím

10) Myslíš si, že je důležité umět více jazyků?

Ano   Ne   Nevím

Mohl bys svůj názor vysvětlit?

.....
.....
.....
.....

Děkuji za Tvůj čas a přeji mnoho dalších úspěchů ve studiu (nejen) němčiny 😊